

NAGYDOBRONY ÉS A NAGYDOBRONYI VADVÉDELMI REZERVÁTUM (KÁRPÁTALJA) FÖLDRAJZINÉV-TÁRÁNAK ELKÉSZÍTÉSE ÉS ÁBRÁZOLÁSA TÖRTÉNETI TÉRKÉPEK ALAPJÁN

KOHUT ERZSÉBET – BENEDEK ANETT – HADNAGY ISTVÁN

GEOINFORMATIC ANALYSIS AND
REPRESENTATION OF THE GEOGRAPHICAL NAMES OF VELYKA DOBRON
AND THE WILDLIFE RESERVE OF
VELYKA DOBRON (TRANSCARPATIA) BASED ON HISTORICAL MAPS

Abstract

The Wildlife Reserve of Velyka Dobron – which is located next to the village of Velyka Dobron (Hungarian: Nagydobrony), the fourth most populous Hungarian community in Transcarpathia – is the third-largest protected reserve of national importance in the country. We used a Geographic Information System to process and map the historical geographical place names of the settlement and the protected area (pieces of land within the cadastral boundaries but located either outside the settlement boundary or on its outskirts) based on the 1st, 2nd and 3rd military surveys, a cadastral map dating back to 1865 and the documents available in the Beregszász branch of the State Archives of Transcarpathian Oblast (fonds 125, description 6, file 344), as well as literary materials. As a result, a database comprising a list of 57 place names of the area was compiled. Likewise, a map of the pieces of land within the former cadastral boundaries and in the Nagydobron Wildlife Reserve was made. Analysis of forest area and land use changes showed that 16 pieces of land within the cadastral boundaries, but located either outside the settlement boundary or on its outskirts, have completely lost their former nature and as a result became part of the inner area of the settlement. Consequently, the compiled database and maps may help to specify the location of the ongoing research and clarify the accurate place of the earlier studies.

Keywords: geographical gazetteer, cadastral map, Velyka Dobron, Wildlife Reserve of Velyka Dobron (WRVD), Transcarpathia

Bevezetés

A névtannak, mind a személynév, mind a földrajzi név kutatásának, a névtárak létrehozásának – a Kárpát-medencén belül is – hatalmas irodalma van (LÓRINCZE L. 1947; KISS L. 1980; JUHÁSZ D. 1988; BÍRÓ F. 1997; KISS L. 1999; FARAGÓ I. 2005; SEBESTYÉN Zs. 2010; GÁBRIS GY. 2019), amelyet a természettudomány nem alkalmaz kellőképpen. A hagyományos földrajzi nevek, tájnevek, helynevek nagy része több száz éves múltra tekint vissza (FARAGÓ I. 2016). Eredetük legtöbb esetben természetes, művi hatásoktól mentes, az egyes tájak, települések és határrészek természeti, gazdálkodási, történeti jegyei alapján keletkeztek. Éppen ezért az ilyen névtárak segítségével, a névváltozások nyomon követésén keresztül sokféle információ szerezhető be, amit több tudományterület: földrajz, történeti ökológia, természetvédelem, erdőgazdálkodás, környezeti nevelés, névtörténet, tájtörténet, néprajz stb. is felhasználhat. Emellett nem elhanyagolható szempont az sem, hogy a hagyományos helynevek, határ- és dűlőnevek eredeti helyükön való megőrzése épp annyira fontos, mint a természeti értékek, műemlékek megvédése, a folklór értékeinek ápolása (GÁBRIEL A. 1991).

A helynevek gyűjtésével Kárpátalján is leginkább történészek (LEHOCZKY T. 1981–1982/1996; BOTLIK J.–DUPKA GY. 1993), nyelvészek (BÍRÓ A. 1993; BEREKSZÁSZI A. 1998; MIZSER L. 2004; KOVÁCS A. 2008; SEBESTYÉN Zs. 2003, 2008a, b, 2015, 2016a, b)

és geográfusok (MOLNÁR J. – MOLNÁR D. I. 2005; MOLNÁR D. I. 2014) foglalkoznak. Nagydobrony és környéke földrajzi neveiről a legtöbb információt SEBESTYÉN Zs. (2003, 2008a, 2010, 2015) és MIZSER L. (1995, 1996, 2004) munkáiban találjuk. SEBESTYÉN Zs. (2003, 2008a) Kárpátalja településeinek helyeivel foglalkozott, 476 település helynevét közli a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi fiókjában megtalálható kataszteri térképekről, birtokrészleti jegyzőkönyvekből, illetve határjárásokból származó adatok alapján. Ebben Nagydobronyra 1863-ból, 1865-ből és 1908-ból származó névanyagot közöl. Az 1865-ös névanyag kataszteri térképek alapján készült, míg az 1863-as és 1908-as adatok forrása birtokrészleti jegyzőkönyv. Valamennyi adat a 125. fond 1. opiszából a 661., 654., 662., 655., 656. számú iratsomókból származik. Különös jelentőséggel bír Pesty Frigyes helységnévtára (1864–1865) is, amelyből Bereg megyei helységnéveket MIZSER L. (1995) adott közre magyarázatokkal. Az 1865-ben készült műben az akkor Nagydobrony határában megtalálható összesen 113 dűlő és egyéb földrajzi név szerepel, a területre jellemző rövid leírásokkal. MIZSER L. (1966) a Nagydobrony határában folyó Latorca ősvízrajzával és ártéri gazdálkodásával foglalkozó munkájából is számos információt tudhatunk meg a környék földrajzi, határ- és dűlőneveiről.

A *munka célja* a kárpátaljai Nagydobrony község és a Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum (NVR) területéhez tartozó földrajzi, határ-, valamint dűlőnevek egységesített névtárának és digitalizált térképének elkészítése. Jelen tanulmány nem névtudományi jellegű munka; bár hasonló módszereket alkalmaz, de nem célja a létrehozott névadattár nyelvészeti vizsgálata. A munkával új utat keresünk, olyan névtárat készítünk, amely Kárpátalja egyik legnagyobb magyarlakta települése (MOLNÁR J. – MOLNÁR D. I. 2005), Nagydobrony és a mellette elterülő NVR helynévanyagát gyűjti össze és térképen ábrázolja. Ezt többek között az is indokolja, hogy mind a helybéli (KOHUT E. et al. 2006, 2007; KISH, R. et al. 2006, 2009; PROTS, B. 2010; KOHUT, E. 2013; KOLOZSVÁRI, I. et al. 2015a, b; SZANYI SZ. et al. 2015a, b, c, 2016; DEMETER, L. 2013, 2016; SHEVERA, M. et al. 2017; KOHUT E. et al. 2017, 2019), mind a magyarországi (MAGURA, T. et al. 1997; DELI I. – SÜMEGI P. 1999; MAGURA, T. – KÖDÖBÖCZ, V. 2005) és más határon túli (NOVÁK, P. et al. 2017) kutatók figyelme ráirányult Kárpátalja alföldi régiójának természeti értékeire. Segítségével megvalósítható a már itt folyó vagy elvégzett kutatások helyének (táj- és dűlőneveinek) pontosítása, illetve egyértelműsítése.

További megerősítést találtunk UNGVÁRY R. (2016) tanulmányában, amelyben a szerző rávilágít arra, hogy az interneten elérhető magyar nemzeti névtár és névtárak kialakításával a határon túli magyar nyelvhasználat jelentős kulturális, nem utolsósorban nyelvpolitikai támaszt kap. Megállapítja, hogy jelenleg nincs átjárás sem a földrajzi nevekkel foglalkozó térképészeti, sem a nevekkel foglalkozó nyelvészeti szakterületek között. Mi ezt az átjárhatóságot ki szeretnénk terjeszteni más tudományterületek irányába is. Reményeink szerint az elkészült munka eredményeit alkalmazni tudják majd nemcsak a NVR és környékét kutató nyelvészek, természettudósok és környezeti nevelők is.

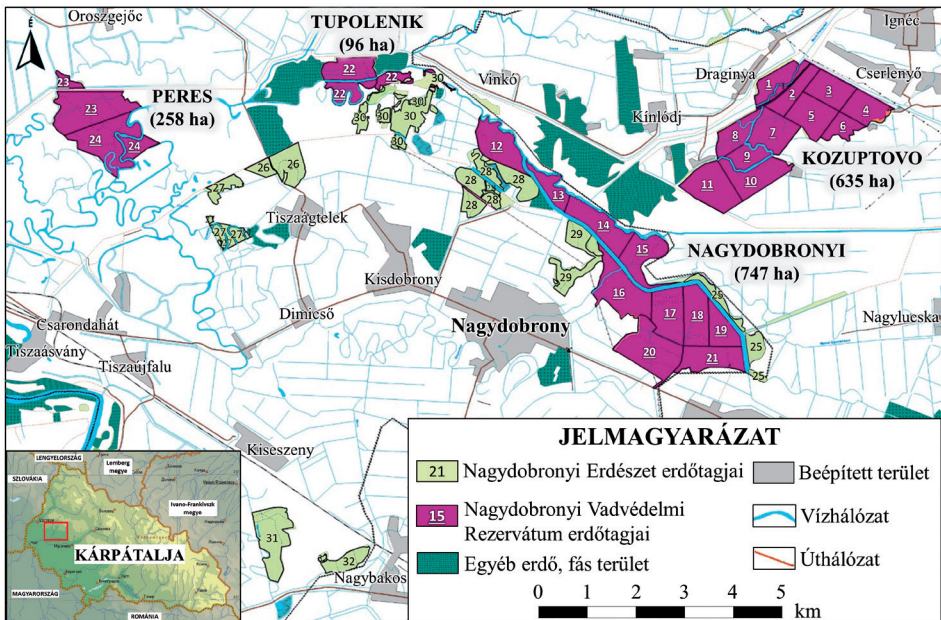
Módszertani háttér

A vizsgált terület bemutatása

Nagydobrony Árpád-kori település, 1248-tól Dobron, Dobrun néven kerül említésre. A falu életében mindig fontos szerepet játszott az erdő. Erre utalnak a történeti adatok is (LEHOCZKY, T. 1881–1882/1996). 1638-ban Melith György törvénykezett a csongori (csomonyai) és nagydobronyi erdők határával kapcsolatban. Később Rákóczi György is vizsgálatot indított az erdők használatát illetően (MÓRICZ K. 1993). Ezen erdők maradványai a község

határában most is fellelhetők. A Dobrony helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév szláv, valószínűleg a szláv *dobъ* „tölgy” származéka (SEBESTYÉN Zs. 2008a). A település és környéke az 1919-es Párizs környéki békeszerződésig Magyarország része volt, azon belül Bereg megyéhez tartozott. A csehszlovák időben (1920–1938/1939, 1944–1945) a falu neve Velká Dobron volt (BOTLIK J.–DUPKA Gy. 1993). A szovjet közigazgatás (1945–1991) az Ungvári járásba sorolta, az 1960-as években egy ideig a Perecsenyi járás részét képezte (MÓRICZ K. 1993). Ma használt neve a Nagydobrony, ukrán nyelven Велика Добронь. Kárpátalja negyedik legnépesebb, több mint 5000 főt számláló magyar közösséget foglalja magába (MOLNÁR J.–MOLNÁR D. I. 2005). Az Ukrajnában 2020 júliusában jóváhagyott közigazgatási reform alapján az Ungvári járáshoz tartozik, azon belül a Nagydobronyi kistérség (hromada) része (MOLNÁR D. I.–TÓTH-OROSZ E. 2020).

A vizsgálatunk másik szegmensét képező Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum (ukránul: Загальнозоологічний заказник загальнодержавного значення „Великодоброньський”) Kárpátalja harmadik legnagyobb országos jelentőségű védett területe 1736 ha (17,4 km²) kiterjedésű. A rezervátumot az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság Miniszteri Tanácsának 1974. évi határozata alapján létesítették. Eredeti rendeltetése az itt fészkelő madarak és vadak élőhelyeinek védelme. Ukrajna Ökológiai és Természeti Erőforrások Minisztériumának 2012-es rendelete megerősíti a vadvédelmi (zoológiai) rezervátum státuszát (KMÁAÖTESZ 2020). 2009-ben a területén kijelölték a Tiszamelléki (Pritiszjánszkij) Tájvédelmi Park (ukránul: Притисянський регіональний ландшафтний парк) latorcai szakaszát is (KISH, R. et al. 2009). A NVR jogilag az Ungvári Állami Erdőgazdasághoz, azon belül a Nagydobronyi Erdészethez tartozik. Négy részlegről áll (1. ábra): Kozup-

1. ábra A Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum (NVR) részlegei és azok erdőtagjai (az Ungvári Állami Erdőgazdaság (2019) adatai alapján)
 Figure 1 Parts and forest quarters of the Wildlife Reserve of Velyka Dobron (based on data from Uzhhorod State Forestry (2019))

tovo (635 ha), Nagydobronyi (747 ha), Tupolenik (96 ha) és Peres (258 ha). Az NVR részlegeiben összesen 24 erdőtagot különítenek el: a Kozuptovo részleg az 1–11., a Nagydobronyi a 12–21., a Tupolenik a 22., a Peres pedig a 23. és 24. számú erdőtagokból áll (1. ábra).

A földrajzi nevek (határ- és dűlőnevek) egységesített névtárának elkészítése

Földrajzi neveknek az olyan tulajdonnevet tekintjük, amelyeket a földfelszín természetes (hegy, völgy, forrás, vízfolyás, tenger, táj stb.), illetve mesterséges (dűlő, csatorna, út, település, megye stb.) részleteinek azonosítására használnak (FARAGÓ I. 2016). A földrajzi nevek legnépesebb csoportját a határnevek vagy más néven határrésznevek alkotják. Határnéven a település kataszteri területén belül, nem a belterülethez tartozó földrajzi helyrészletet jelölő nevet értjük. A határneveket egy helység lakói adják településük külterületi részeinek azonosítására, ezért e nevek legtöbbször csak egy-egy település közigazgatási (kaszteri) határán belül helyezkedhetnek el (FARAGÓ I. 2016). Dűlőn pedig az olyan mesterségesen kialakított, általában négyzetes alakú, mezsgyével határolt, általában mező- vagy erdőgazdasági művelés alatt álló földdarabot értjük, amely a település külterületében, de kataszteri határán belül alakítottak ki a folyószabályozásokat követően és azt helyrajzi számmal láttak el (BÍRÓ A. 1997). Ilyenformán a dűlő a határ, határrész szűkebb értelemben vett formája (LŐRINCZE L. 1947). A határ- és dűlőnevek tanúskodnak a határ régi természeti viszonyairól (pl. vízrajzáról, növényborítottságáról), az egykori művelési formákról, a természetett növényekről, földhasználati módokról, a birtokbavétel módjáról, a birtoklási formákról és azok változásáról és a környező egykori településekről, azok neveiről.

A földrajzi névanyag (határ- és dűlőnév) összeállításához az alábbi online elérhető (<http://arcanum.hu/hu/>) és (<http://mapire.eu/hu/>) nyilvános térkép-adatbázisokat használtuk fel:

- Magyarország (1782–1785) első katonai felmérésének térképét (M = 1 : 28 800);
- Magyarország (1819–1869) második katonai felmérésének térképét (M = 1 : 28 800);
- Magyarország (1869–1887) harmadik katonai felmérésének térképét (M = 1 : 25 000 és M = 1 : 75 000);
- Magyarország (1865) kataszteri térképét.

Az 1865-ös Kataszteri térképen szereplő neveket kiegészítettük a katonai felmérések térképein szereplő földrajzi nevekkal és összevetettük a levéltári dokumentumokkal. A dűlőnevekhez hozzárendeltük a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi fiókjában megtalálható iratanyag (125. fond, 6. opisz. 344. iratcsomó) alapján a helyrajzi számokat. A nevek írásában az említett térképeken szereplő írásmódot követtük. A község határában lévő, a kataszteri térképen névvel nem jelölt, de jól elkülöníthető területekhez is hozzáírtuk a helyrajzi számokat, ezt táblázatba rendeztük. A kapott névanyagot összevetettük SEBESTYÉN Zs. (2008a) névanyagával, illetve Pesty Frigyes MIZSER L. (1995) által közreadott Bereg megyei helységnévtárával (1864–1865). Nagydobrony község 1985-ös kataszteri határain belül eső és a NVR-hoz tartozó erdő földrajzi neveit digitalizált térképen ábrázoltuk.

Az adatok térinformatikai feldolgozása és térképi ábrázolása

A történeti tájak és azok változásának vizsgálatában, tipizálásában az írott források mellett komoly szerepe lett a geoinformatikai (GIS) módszerek alkalmazásának. A különböző források adatbázisainak, történeti térképeinek digitalizálása és térinformatikai feldolgozása jelentősen kitágította a térbeli elemzések és ábrázolások lehetőségét és egyúttal a távérzékelési adatok (pl. légi- és űrfelvételek) forrásként való bevonását is (MÓGA J. et al. 2014; CSORBA P. et al. 2018).

Nagydobrony és a NVR területe földrajzi részleteinek digitalizálását, majd a térképek elkészítését az ArcGis 10.1 térinformatikai szoftver segítségével végeztük el. Az online adatbázisból letöltött térképszelvényeket georeferáltuk, vetületbe illesztettük. A történelmi tájrészletek térképezését a vonalas objektumok (vízfolyás, határ, úthálózat, töltés) digitalizálásával kezdtük. Ezt követte a területtel rendelkező objektumok (erdők, dűlők, állóvizek, időszakosan vízzel borított területek) digitális ábrázolása. A dűlők és a különböző földhasználat alatt álló területek határait az 1865. évi kataszteri térkép és a levéltári helyrajzi számok alapján állapítottuk meg. A térképen a határrészeket és dűlőket számokkal jelöltük, ezek nevei a jelmagyarázatban szerepelnek. Az elkészült GIS attribútum-táblázatok és térképi shape-állományok a területen folyó további kutatások alapjai lehetnek.

Eredmények

Az I. katonai felmérés (1782–1785) térképének választott szelvényén jellemzően kevés földrajzi név szerepel Nagydobrony környékén. A két szomszédos település Kis Dobrony és Comonia (a mai Csongor) települések mellett Nagydobrony Nagy Dobra néven található meg. A település egy utcából áll, amelyen keresztülfolyik egy patak, a falu központjában egy kőtemplom van. A térképen szembeűnő a hatalmas összefüggő erdőtömb, amely északkeletről és délnyugatról körbezárja és határolja a települést. A folyónevek közül a Latorcza és Kerepez vízfolyásnevek olvashatók.

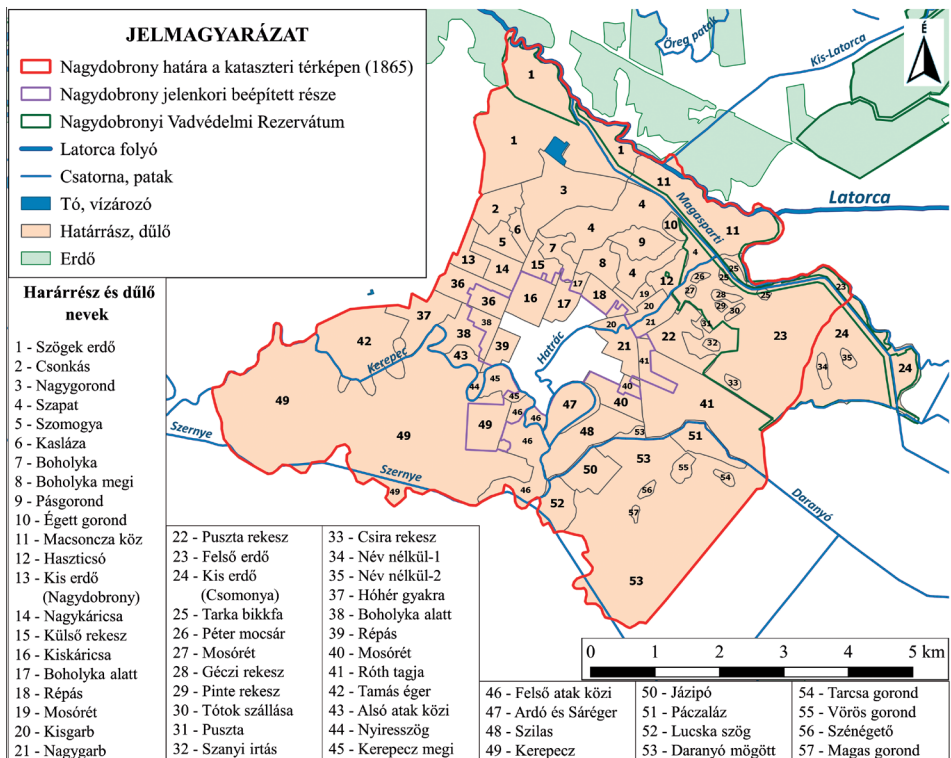
A II. katonai felmérés (1819–1869) térképén már szerepel a Nagydobrony falunév. Az előző térképhez képest sokkal részletgazdagabb és pontosabb a terület ábrázolása, több földrajzi név található. A térképet valószínűleg két rajzoló készítette, ez a lapok összeillesztésén és a térképrészletek színezésén is tapasztalható. Az összeillesztésnél eltérnek és felcserélődnek a folyónevek: a Grosse Latorcza a Kis Latorczával, a Kleine Latorcza a Nagy Latorczával folytatódik. A két rajzoló írásmódja is elkülöníthető. A folyók és patakok megnevezése mellett jól olvasható a Fluss (folyó) vagy a Bach (patak) szó. A jelkulcsot használva azt látjuk, hogy az elsőhöz képest a falu területe növekedett. A falu a Csólnak-út B névvel jelölt patak két oldalán terül el, a központjában egy kőtemplom áll. A patakon három híd vezet át – bakhíd vagy faborítású híd; nem látható pontosan. Jól kivehető a vízszabályozást megelőző, kiterjedt vízrendszer és a folyóártér. A szabadon kanyargó Latorca mellékágrendszere részletesen van ábrázolva. A kivágoton a következő vízfolyások és állóvizek nevét találjuk: Nagy Latorcza, Csólnak-út (Csonok-út Bach is), Matzontza, Nagy Györtyös, Kis Györtyös, Nagy-Szabad-patak, Kis-Latorcza, Mosonca, Marton patak, Láb patak, Patakcsa Bach, Poroscsanyik, Borotsányék Györgyös, Fekete Tó, Horgas Tó. Ezek közül – a Latorca folyónév mellett – ma csak a Masonca név ismert a falubeliek körében. A falutól északkeletre elterülő, a NVR nagydobronyi részlegének legnagyobb részét alkotó akkori erdőtömb Kis Erdő néven szerepel.

A III. katonai felmérés térképe (1869–1887) már részben a folyószabályozás utáni állapotokat rögzíti. A térkép fekete-fehér lenyomatos. Az erdő területe tovább csökkent. A falut keresztülszelő patak neve Hatracz-ra változott és összeköttetésben van a Latorcza Györgyös, Macsoncsa és Kerepez patakokkal. A Kis erdő elnevezés az északkeleti egybefüggő erdőtömb Csomonyához (mai Csongorhoz) közelebb eső, kisebb területét jelöli. A nagyobb rész Felső erdőként szerepel. A vízfolyások nevein kívül számos dűlőnév vagy majorság neve is fel van tüntetve, ami a földhasználatra utal. A szántók nem különülnek el a rétektől és mezőktől, amelyek az összefüggő erdőtömböt bontják meg. A gyümölcsösök sem különülnek el. Pesty (1864–1865) leírásában a Vörös Gorondon gyümölcsös van. A térképen a terület neve Vörös Gorom, vonalkázással elkülönül az erdőtől és a vele érintkező mezőtől.

A térképszelvényen olvasható földrajzi nevek: Felső erdő, Kis erdő, Katoszög, Mocsonka, Zucska, Kis gara, Szomogya, Vörös grom, Daranyo, Tamas eger, Kerepeczi erdő, Also erdő. A folyó- és pataknevek közül a következőket találjuk a térképen: Str. Latorca, Hatracz patak, Maconca patak, N. eger, Száraz Latorca, Latorcai csatorna, Kerepecz patak, Szernye patak, Bara patak. Az eredeti nagy térképes ábrák megvannak és felhasználhatók a jövőbeni kutatások során. Nagydobrony és a NVR jelenkori elhelyezkedését és kiterjedését ábrázoltuk az egykori katonai felmérések térképein, ezek a nagy térképes ábrák rendelkezésre állnak és felhasználhatók a jövőbeni kutatások során.

A kataszteri térképen (1865) rögzítettek is már számos folyó és patak medrének szabályozásáról tanúskodnak. A községet és határrészeit átszövő folyó- és csatornahálózat nevei közül a Latorca folyó, Latorca ág, Hatrácz (az előző térképen Hatracz) patak, Mocsonka, Macsoncza patak, Daranyó csatorna, Magasparti csatorna, Kerepecz patak, Hatamsa, Kis patak, Zseje patak feliratokat találjuk meg, továbbá egy névvel nem, csak számmal ellátott csatornát: 3424 csatorna.

A digitalizált térképen (2. ábra) számmal jelölve, északról délre haladva feltüntettük a Nagydobrony 1865-ös kataszteri határain belül eső és a NVR területén található valamennyi határrészt és dűlőt. Továbbá kiemeltük Nagydobrony jelenkori lakott és beépített területét, a környező erdők jelenlegi kiterjedését, valamint a nagyfokú mederszabályozáson átesett vízhálózatot.

2. ábra Nagydobrony és a NVR földrajzi nevei (határ- és dűlőnevei) (Magyarország kataszteri térképe (1865) alapján)
 Figure 2 Geographical names of Velyka Dobron and the WRVD (based on the cadastral map of Hungary (1865))

Célkitűzésünknek megfelelően elkészítettük Nagydobrony község és a NVR területének egységesített földrajzinév-tárát. A dűlőnevekhez hozzárendeltük a beregszászi levéltárból származó iratanyag (125. fond, 6. opisz. 344. iratcsomó) alapján a helyrajzi számokat. Ezt ki egészítettük a NVR területén lévő, a kataszteri térképen szereplő, névvel nem jelölt, de jól elkülöníthető területekkel, határrészekkel, amelyekhez szintén hozzárendeltük a helyrajzi számokat, s ezt táblázatba rendeztük (*1. táblázat*). Ebben összesen 57 határ- és dűlőnév szerepel. A 2. ábrán 24-es számmal jelölt Kis erdő és két, név nélküli kisebb dűlő a NVR területén van, de az 1865-ös kataszteri térkép szerint már Csomonyához (Csongorhoz) tartozik.

1. táblázat – Table 1

Nagydobrony és a NVR földrajzi neveinek (határ- és dűlőneveinek) adattára
Database of geographical names
(names of pieces of land) of Velyka Dobron and the WRVD

Sorszám	Határ- és dűlőnév	Térképi száma	Kataszteri szám		Terület, km ²	Napjainkban jelölt területtípus	Pesty Frigyes helységnévtárában (1864–1865) szereplő dűlőnevek, azok által jelölt területtípus
			-tól	-ig			
1	Alsó atak közti	43	1564	1585	0,14	szántófield	szántófield
2	Általút mente	40	3701	3745	0,38	szántófield, beépített terület	–
3	Ardó és Sáréger	47	3746	3820	0,51	szántó, beépített terület	sástermő, lapos hely
4	Boholyka	7	2551	2556	0,24	szántófield, legelő	rét
5	Boholyka alatt	17	1319	1410	0,30	beépített terület	rét
6	Boholyka megi	8	2557	2695	0,30	szántófield, legelő	rét
7	Csira rekesz	33	3144	3146	0,04	erdő	gyümölcsös
8	Csonkás	2	2065	2170	0,37	szántófield	gyümölcsös
9	Daranyó mögött	53	3596	3700	5,10	szántó	községi erdőrészt
10	Dombos	27	3123	3128	0,02	felújuló erdő, írtásrét	gyümölcsös
11	Égett gorond	10	2938	2970	0,10	írtásrét	gyümölcsös
12	Felső atak közti	46	4140	4408	0,86	szántó, beépített terület	szántófield
13	Felső erdő	23	3088	3149	3,66	erdő	községi erdőrészt
14	Forráshát	39	1442	1461	0,21	beépített terület	szántófield
15	Géczy rekesz	28	3107	3117	0,06	beépített terület, felújuló erdő	–
16	Haszticsó	12	2846	2937	0,24	szántófield	gyümölcsös
17	Hóhér gyakra	36	1832	1923	0,53	szántófield, beépített terület	–
18	Hosszú földek sorja	38	1586	1693	0,52	szántófield, beépített terület	szántófield
19	Jázipó	50	3980	4076	0,40	szántó	szántófield
20	Kasláza	6	2038	2064	0,13	szántófield	–
21	Kerepecz	49	4409	4465	7,99	szántó, beépített terület	uradalmi erdőrészt
22	Kerepecz megi	45	1462	1543	0,25	szántó, beépített terület	uradalmi erdőrészt
23	Kis erdő (Csomonya)	24	1483	1497	1,97	erdő	községi erdőrészt
24	Kis erdő (Nagydobrony)	13	1972	2006	0,24	szántófield	szántófield
25	Kisgarb	20	2764	2791	0,24	szántófield, beépített terület	szántófield
26	Kiskáricsa	16	1411	1441	0,41	beépített terület	rét
27	Külső rekesz	15	2510	2550	0,23	szántófield	írtásfield, gyümölcsös
28	Lucska szög	52	4077	4139	0,37	szántó	gyümölcsös
29	Macsoncza köz	11	3071	3087	1,47	erdő	uradalmi erdőrészt
30	Magas gorond	57	3604	3608	0,02	szántó	–
31	Merítőhát	37	1694	1831	0,52	szántófield, beépített terület	–
32	Mosórét	19	2696	2729	0,11	szántófield	rét
33	Nagygarb	21	2792	2845	0,50	szántófield, beépített terület	szántófield
34	Nagygorond	3	2186	2509	1,15	szántófield	gyümölcsös
35	Nagykáricsa	14	1924	1971	0,29	szántófield	rét
36	Név nélkül–1 (Kis erdő)	34	1484	1489	0,08	erdő	–
37	Név nélkül–2 (Kis erdő)	35	1490	1497	0,05	erdő	–
38	Nyiresszög	44	1544	1563	0,07	szántófield	rét, szántófield
39	Pácza láz	51	3480	3574	0,39	szántó	–
40	Pás gorond	9	2971	3065	0,32	szántófield	gyümölcsös
41	Péter mocsár	26	3118	3122	0,03	felújuló erdő, írtásrét	–

Sorszám	Határ- és dűlőnév	Térképi száma	Kataszteri szám		Terület, km ²	Napjainkban jelölt területtípus	Pesty Frigyes helységnévtárában (1864–1865) szereplő dűlőnevek, azok által jelölt területtípus
			-tól	-ig			
42	Pinte rekesz	29	3129	3130	0,02	felújuló erdő, írtásrét	–
43	Pusztá	31	3136	3137	0,02	szántóföld	–
44	Pusztá rekesz	22	3150	3245	0,51	szántóföld	szántóföld
45	Répás	18	2730	2763	0,27	szántóföld, lakott terület	–
46	Róth tagja	41	3246	3479	1,95	szántóföld, beépített terület	–
47	Szanyi írtás	32	3138	3143	0,04	szántóföld	–
48	Szapat	4	3066	3070	1,72	erdő, legelő	vizes, lápos hely
49	Szénégető	56	3609	3623	0,04	szántó	kiszáradt patakmeder
50	Szilás	48	3821	3979	0,69	szántó	írtásföld, kaszáló
51	Szomogya (Szomoga)	5	2007	2037	0,26	szántóföld	szántóföld
52	Szőgek erdő	1	2171	2185	3,18	erdő	községi erdőrész
53	Tamás éger	42	4466	4476	1,24	szántóföld	mocsaras erdő
54	Tarcsa gorond	54	3596	3603	0,05	szántó	gyümölcsös
55	Tarka bikkfa	25	5095	3106	0,12	erdő, felújuló erdő, írtásrét	gyümölcsös
56	Tótok szállása	30	3131	3135	0,04	felújuló erdő, írtásrét	–
57	Vörös gorond	55	3575	3595	0,11	szántó	gyümölcsös

Diskusszió

A pontos adattár és térkép elkészítéséhez az általunk összeállított névanyagot összevetettük SEBESTYÉN ZS. (2008a) nagydobronyi helyneveivel. Helynévfelsorolása szintén levéltári anyagok alapján készült: 1863 (125.1.661.K), 1865 (125.1.654), 1908 (125.1.662.K), 1908 (125.1.655), 1908 (125.1.656). A fond száma azonos, de az opisz és az iratcsomó nem egyezik az általunk vizsgálttal. Ezek között van (K-val jelölt) kataszteri térkép, birtokrészleti jegyzőkönyv és határjárásokból származó adat. A helynevek a következőképpen oszlanak meg: 1865-ből 66, 1908-ból először 57, másodszer 41 és végül 14 nevet közöl. Az 1865-ből származó nevek közül több nem szerepel a kataszteri térképen: Alsó erdő, Aták hát, Barcsú, Bekeny ádal, Belső szög, Csorgo hát, Dárnin patak, Estván tava, Fejér rét, Irtás, Malom gorond, Pázá szög, Remecs hát, Sárdombjo, Szilos mocsár, Tyukszoros nyáros, valamint több esetben a közölt írásmód nem egyezik a térképen megtalálható nevekkel. Ez vélhetően azzal is magyarázható, hogy a birtokrészleti jegyzőkönyvben szereplő megnevezést úgy írták, ahogy hallották: pl. Nyárossziget azonos a Nyiresszöggel. Az 1908-ból (125.1.662.K) származó helységnévvel, földrajzi nevekkel találtuk a legnagyobb átfedést.

Pesty Frigyes Bereg megye helységnévtárában Nagydobrony községre vonatkozóan találjuk a legtöbb topográfiai földrajzi és dűlőnevet, összesen 113-at. Ebből 11 pataknevet jelöl: Bokolyka pataka, Csonok út pataka, Darányó patak, Dublutska pataka, Hatracz pataka, Kurta Matsoncza patak, Matsoncza patak, Merdenche pataka, Szamaró, Szetti patak, Zseje patak. Összevetve a kataszteri térképet a Pesty Frigyesnél szereplő dűlőnevekkel kiderül, hogy 102-ből 40 szerepel a kataszteri térképen (I. táblázat). Érdekes, hogy néhány dűlőnév a kataszterin nem szereplők közül a mai napig is ismeretes a falubeliek előtt (pl. Aranyos domb, Cserge domb).

Nagydobrony kataszteri földjeinek teljes területe az 1865-ös térkép alapján 40,71 km² volt. A beépített, lakott részek egyre növekedtek: míg az 1780-as években csupán 0,09 km² volt, az 1850-esekben 0,28 km², az 1880-asokban 0,47 km², az 1940-esekben (Magyarország katonai felmérése, 1941) 1,36 km² lett, jelenleg pedig 4,35 km². Ennek következtében napjainkra 16 dűlő, teljesen elvesztette egykori jellegét, a település belterületének részévé vált. Számos dűlő a II. és a III. katonai felmérés térképén még összefüggő erdőt (pl. Kerepecz)

vagy mocsaras, ingoványos fás területet (pl. Tamás éger) jelöl (1. táblázat). A folyószabályozás és az extenzív mezőgazdaság következtében ezek a kiterjedt erdők gyors fogyásnak indultak. A fennmaradt dűlőket ma már főként szántók, kisebb részben beépített, lakott településrészek foglalják el.

A Nagydobrony határában valaha hatalmas területeket beborító erdő maradványa ma is megtalálható. Az 1800-as években, a mai Kárpátalját lefedő Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros megyék a történelmi Magyarország jelentős erdős tájai voltak. A Nagydobrony magába foglaló Ung vármegyét a hetedik legerdősőbb vármegyeként tartották számon (FÖLDVÁRY L. 1941). Az I. világháborút lezáró trianoni békeszerződés következtében Magyarország elvesztette erdeinek legértékesebb 84%-át; az erdőszűlség 26%-ról 12%-ra csökkent és Európa fában egyik legszegényebb országává vált (STANDOVÁR T. 2012). Az 1939 végén visszacsatolt felvidéki területsáv és Kárpátalja erdeinek területére összeállított ideiglenes erdőtörzskönyvek összesített adatait összehasonlítva a Trianont közvetlenül megelőző időkből származó adatokból kiderül, hogy a visszacsatolt felvidéki területsávon mintegy 20 ezer ha (200 km²), Kárpátalján pedig 80 ezer ha (800 km²) erdőt irtottak ki (FÖLDVÁRY L. 1941). Magyarország ennyivel kevesebb erdőt kapott vissza, mint amennyit Trianonnal elveszített. Ebben az időszakban az erdők jellemző fajösszetételét FÖLDVÁRY L. (1940) három jellegzetes fajcsoportba sorolja. A síkvidéktől a dombvidéken át az előhegységekig tölgyesek borítják öt fajváltozattal. A középhegységekben és az előhegységek hűvösebb, északra néző oldalain, a bükkös állományok következnek, följebb, a közép- és magashegységekben különféle fajösszetételű fenyvesek találhatók.

Nagydobrony az első bécsi döntést követően tehát újra visszakerült Magyarországhoz, Ung megyéhez. Az 1938. évi statisztikai adatok szerint a községnek ebben az időben 1253 kataszteri (katasztrális) hold (721 ha, azaz 7,21 km²) erdőterülete volt (Magyar statisztikai közlemények 1939). Az ezt követő szovjet éraban az erdők területe tovább csökkent. Az 1865-ös kataszteri térképen szereplő településhatárokat alapul véve összehasonlítottuk az I., II. és III. katonai felmérés térképein és az 1941-es magyarországi katonai térképen berajzolt, valamint a jelenkori műholdfelvételen látható, a kataszteri határon belül húzódó erdők összterületét. Az erdők kiterjedése jelentősen csökkent: az 1780-as években még közel 30 km²-nyi erdő volt a valamikori kataszteri határokon belül, az 1850-esekben 21, az 1880-asokban 19, az 1940-esekben pedig már csak 10 km². A Google Earth 2019. évi műholdfelvételei szerint ez az erdőterület csupán 8,17 km². Az Ungvári Állami Erdőgazdaság teljes erdőterülete 2019-ben 17 201 ha (172 km²) volt, ebből a Nagydobronyi Erdészethez 2258 ha (22,6 km²) tartozik, amelynek 77%-a (17,4 km²) a Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum része (Ungvári Állami Erdőgazdaság 2019).

Összefoglalás

A Kárpátalja negyedik legnépesebb magyar közösségét magába foglaló Nagydobrony község mellett elterülő Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum a megye harmadik legnagyobb, országos jelentőségű védett rezervátuma. A 18. és 19. századi Magyarország területéről készült I., II. és III. katonai felmérés, az 1865. évi kataszteri térkép, valamint a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi fiókjában megtalálható iratanyag (125. fond., 6. opisz. 344. iratcsomó), továbbá irodalmi anyagok alapján elvégeztük a település és a védett terület történeti földrajzi helyneveinek (határ- és dűlőneveinek) térinformatikai feldolgozását és térképi ábrázolását. A területről egy 57 elemből álló névtárat állítottunk össze. A település egykori kataszteri határain belül és a Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum területén húzódó határrészekről és dűlőkről összefoglaló térképet készítettünk. Elemeztük

az erdőterület és a földhasználat változásait, aminek következtében napjainkra 16 dűlő, teljesen elvesztette egykori jellegét, a település belterületének részévé vált. Reményeink szerint az elkészült adattár és térképek segítségével megvalósítható a már itt folyó vagy elvégzett kutatások helyének pontosítása, illetve egyértelműsítése.

KOHUT ERZSÉBET

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Biológia és Kémia Tanszék, Beregszász
kohut.erszebet@kmf.org.ua

BENEDEK ANETT

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Biológia és Kémia Tanszék, Beregszász
benedekanett1@gmail.com

HADNAGY ISTVÁN

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Biológia és Kémia Tanszék, Beregszász
hadnagy.istvan@kmf.org.ua

IRODALOM

- BEREGSZÁSZI A. 1998: Magyar helységnevek Kárpátalján (1988–1995). – In: KACSUR G. (szerk.): Útközben. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár. pp. 85–91.
- BÍRÓ A. 1993: Kárpátalja településeinek földrajzi nevei. – In: LIZANEC, P.–HORVÁTH, K. (szerk.): Az Ungvári Hungarológiai Intézet tudományos gyűjteménye, Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest. pp. 134–143.
- BÍRÓ F. 1997: Dűlők és dűlőnevek a Körösök vidékén. – Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai 209. pp. 448–54.
- BOTLIK J.–DUPKA GY. 1993: Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján. – Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest. 209 p.
- CSORBA P.–NAGY I.–CSÜLLÖG G. 2018: A földrajzi tájak tipizálása európai kitekintéssel. – Földrajzi Közlemények 142. pp. 272–290. <https://doi.org/10.32643/fk.142.4.2>
- DEL, T.–SÜMEGI, P. 1999: Biogeographical characterisation of Szatmár-Bereg plain based on the mollusc fauna. – In: The Upper Tisa valley: preparatory proposal for Ramsar site designation and an ecological background Hungarian, Romanian, Slovakian and Ukrainian co-operation 4. pp. 471–477.
- DEMETER L. 2013: A Szernye-csatorna menti Seleszta kiserdő cönológiai vizsgálata. – Acta Academiae Beregsasiensis 12. pp. 263–271. http://real.mtak.hu/34498/1/Acta_2013_1_Sajat_u.pdf
- DEMETER, L. 2016: Biodiversity and Ecosystem Services of Hardwood Floodplain Forests: past present and future from the perspective of local communities in West Ukraine. – In: ROUÉ, M.–MOLNÁR, Zs. (eds): Knowing our Land and Resources: Indigenous and Local Knowledge of Biodiversity and Ecosystem Services in Europe and Central Asia. Knowledges of Nature, 9, UNESCO: Paris. pp. 6–19.
- FARAGÓ I. 2005: A magyar földrajzinév-használat. – Könyvtári figyelő 51. pp. 791–817.
- FARAGÓ I. 2016: Ber, Bere, Berény [,] avagy helynévadás a Kárpát-térségben. – Fríg Kiadó, Budapest. 340 p.
- FÖLDVÁRY L. 1940: A kárpátaljai kincstári erdők fa faj megoszlása. – Magyar Statisztikai Szemle 3. pp. 5–193.
- FÖLDVÁRY L. 1941: Erdőgazdaságunk a keleti és északkeleti területek felszabadulása után. – In: MAGYAR P. (szerk.): Erdészeti Kísérletek 43. pp. 4–71.
- GABRIEL A. 1991: Hagyományos tájnevek, földrajzi nevek. – Földrajzi Értesítő 40. pp. 161–164.
- GÁBRIS GY. 2019: Név földrajzi kutatások – egy családnév földrajzi és történelmi háttere. – Földrajzi Közlemények 143. pp. 35–54. <https://doi.org/10.32643/fk.143.1.4>
- JUHÁSZ D. 1988: A magyar tájnévadás. – Akadémiai Kiadó, Budapest. 109 p.
- KISH, R.–ANDRIK, E.–MIRUTENKO, V. 2006: Natura 2000 biotopes in the Transcarpathian lowlands [Біотопи Natura 2000 на Закарпатській низовині]. – Мистецька лінія, Ужгород. 64 p.
- KISH, R.–PROTS, B.–POLYANOVSKIY A.–BASHTA, T.–DANYLYK, I. 2009: Prytysianskyi Regional Landscape Park – preservation of the natural heritage of the plains of Transcarpathia [Регіональний ландшафтний парк «Притисянський» – збереження природної спадщини рівнинного Закарпаття]. – Мистецька Лінія, Ужгород. 20 p.
- KISS L. 1980: Földrajzi nevek etimológiai szótára, I–II. kötet. – Akadémiai Kiadó, Budapest. 727 p.

- KISS L. 1999: A Kárpát-medence régi helynevei. – In: KISS L. (szerk.): Történeti vizsgálatok a földrajzi nevek körében. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba. 355 p.
- КМÁАОТЭСЗ 2020: Кárpáталжа környezeti monitoring rendszere [Система моніторингу довкілля Закарпатської області]. – Кárpáталjai Megyei Állami Adminisztráció Ökológiai és Természeti Erőforrások Szakosztálya [Департамент екології та природних ресурсів Закарпатської облдержадміністрації]. <http://ecozakarpat.net.ua>
- KOHUT E. 2013: A *Sirynga josikea* Jaq. fil. ex Rchb. és a *Leucojum aestivum* L. kárpáталjai természetes állományainak felmérése és in vitro szaporítása. – Doktori (PhD-) értekezés. Corvinus Egyetem, Budapest.
- KOHUT E.–HÖHN M.–JÁMBORNÉ BENCZÚR E. 2006: A *Masonca mocsárrét* botanikai vizsgálata. – *Acta Beregsasiensis* 5. pp.157–167.
- KOHUT E.–HÖHN M.–FÜLÖP M.–KOPOR Z.–LJUBKA T.–MOLNÁR F.–TAKÁCS G. 2017: Előzetes eredmények a tavaszi tőzike (*Leucojum vernum* L.) populációjának állapotáról a Peresben. – *Limes* 14. pp. 9–22. <http://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2018/02/Limes2018.pdf>
- KOHUT, E.–KOPOR, Z.–NAGY, B.–CSOMA, ZS.–HADNAGY, I. 2019: Evaluation of morphometric parameters in case of *Leucojum vernum* L. from the peres forest in Velyka Dobron Wildlife Reserve, Western Ukraine. – *Acta Biologica Marisiensis*, 2. pp. 26–35. <https://doi.org/10.2478/abmj-2019-0008>
- KOHUT, E.–ÖRDÖGH, M.–JÁMBOR-BENCZÚR, M.–MÁTHÉ, Á. 2007: Results with the establishment of in vitro culture of *Leucojum aestivum* L. – *International Journal of Horticultural Science* 13. pp. 67–71.
- KOLOZSVÁRI, I.–DÉVAI, GY.–SZABÓ, L. J. 2015a: Occurrence pattern analysis of dragonflies (Odonata) on the River Tisza between Vilk and Huszt based on exuviae. – *Applied Ecology and Environmental Research* 13. pp. 1183–1196. https://doi.org/10.15666/aecr/1304_11831196
- KOLOZSVÁRI, I.–SZABÓ, L. J.–DÉVAI GY. 2015b: Dragonfly assemblages in the upper parts of the River Tisza: a comparison of larval and exuvial data in three channel types. – *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 61. pp. 189–204. <https://doi.org/10.17109/AZH.61.2.189.2015>
- KOVÁCS A. 2008: Magyar személynévkutatás Kárpáталján. – *Névtani Értesítő* 30. pp. 203–210.
- LEHOCZKY T. 1881–1882/1996: Bereg vármegye monográfiája. – Hatodik Síp Alapítvány–Mandátum, Budapest–Beregszász. 501 p.
- LÓRINCZE L. 1947: Földrajzneveink élete. – Néptudományi Intézet, Budapest. 32 p.
- MAGURA, T.–KÖDÖBÖCZ, V. 2005: Forests of the Bereg-Plain as Refuges Based on Their Carabid Fauna (Coleoptera: Carabidae). – *Acta Phytopathologica et Entomologica Hungarica* 40. pp. 367–382. <https://doi.org/10.1556/aphyt.40.2005.3-4.18>
- MAGURA, T.–KÖDÖBÖCZ, V.–TÓTHMÉRÉSZ, B.–MOLNÁR, T.–ELEK, Z.–SZILÁGYI, G.–HEGYESSY, G. 1997: Carabid fauna of the Beregi-síkság and its biogeographical relations (Coleoptera Carabidae). – *Folia Entomologica Hungarica* 58. pp. 73–82.
- Magyar statisztikai közlemények 1939: Az 1938. évi Felvidéki nép-, földbirtok- és állatösszeírás. Az 1938. november 2-i Bécsi döntés alapján visszacsatolt területen végrehajtott összeírás eredményei községek szerint. – Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal, Budapest. 277 p.
- MIZSER L. 1995: Bereg megye Pesty Frigyes helységnevtárában (1864–1865). – Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárának évkönyve 11. pp. 397–491.
- MIZSER L. 1996: A Latorca-vidék ósvízrajza és ártéri gazdálkodása. – In: FRISNYÁK, S. (szerk.): A Kárpát-medence történeti földrajza, MTA Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tudományos Testülete, Bessenyei György Tanárképző Főiskola Földrajz Tanszéke, Nyíregyháza, pp. 321–326.
- MIZSER L. 2004: Nagydobrony és Zápszony családnevei. – *Magyar Nyelvjárások* 42. pp. 209–216.
- MOLNÁR D. I.–TÓTH-OROSZ E. 2020: Decentralizáció Kárpáталján. – Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont, II. Rákóczi Ferenc Kárpáталjai Magyar Főiskola.
URL: <http://hodinkaintezet.uz.ua/decentralizacio-karpataljan/>
- MOLNÁR D. I. 2014: A kárpáталjai magyar településnevek változása a XX. század folyamán. – In: BEREKSZÁSZI, A.–HIRES-LÁSZLÓ, K. (szerk.): Meszelt falakon túl, Születésnapki köszöntőkötet Kótyuk István tiszteletére. II. Rákóczi Ferenc Kárpáталjai Magyar Főiskola, Beregszász. pp. 131–150.
- MOLNÁR J.–MOLNÁR D. I. 2005: Kárpáталja népessége és magyarsága a népszámlálási és népmozgalmi adatok tükrében. – II. RF KMF, PoliPrint, Beregszász–Ungvár. 115 p.
- MÓGA J.–SZABÓ M.–MARI L.–BORSODI A.–KÉRI A.–KNÁB M.–KISS K.–IVÁN V. 2014: Természeti és antropogén hatásokra végbemenő tájváltozások vizsgálata a Bakonyban. – *Földrajzi Közlemények* 138. pp. 89–106.
URL: https://www.foldrajzitorsasag.hu/downloads/foldrajzi_kozlemenyek_2014_138_evf_2_szam.pdf
- MÓRICZ K. 1993: Nagydobrony. – Hatodik Síp Alapítvány, Budapest. 351 p.
- NOVÁK, P.–ZUKAL, D.–VEČEŘA, M.–PIŠTKOVÁ, K. 2017: Vegetation of oak-hornbeam, scree and ravine forests at lower altitudes in Transcarpathia, Western Ukraine. – *Tuexenia* 37. pp. 47–63. <https://doi.org/10.14471/2017.37.021>
- PROTS, B. 2010: Floodplain forests of the Transcarpathia (Ukraine): living close to human. – *Journal Biological Systems* 3. pp. 58–62.

- SEBESTYÉN Zs. 2003: Beregvidéki helységnevek. – Névtni Értesítő 25. pp. 58–63.
- SEBESTYÉN Zs. 2008a: Kárpátalja településeinek történeti helynevei a kataszteri térképek és birtokrészleti jegyzőkönyvek alapján. – Bessenyei Könyvkiadó, Nyíregyháza. 236 p.
- SEBESTYÉN Zs. 2008b: Növénynevek beregvidéki helységnevekben. – In: P. LAKATOS I.–PETHÓ J. (szerk.): Elméletek és módszerek. Tanulmányok a nyelvtudomány köréből. A Nyíregyházi Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékének kiadványai. Nyíregyháza. pp. 99–108.
- SEBESTYÉN Zs. 2010: Bereg Megye helységneveinek etimológiai szótára. – Bessenyei Könyvkiadó, Nyíregyháza. 168 p.
- SEBESTYÉN Zs. 2015: Szláv helynévképzők kárpátaljai helységnevekben. – In: Korszerű tudomány, korszerű közoktatás: tanulmányok a nyelv- és irodalomtudományok köréből. Nyíregyházi Fiőskola, Nyíregyháza, pp. 75–89.
- SEBESTYÉN Zs. 2016a: Kárpátalja víznevei: a Fekete-Tisza völgye. – Acta Beregsasiensis 15. pp. 183–198. http://kmf.uz.ua/wp-content/uploads/2017/01/Acta2016_ff.pdf
- SEBESTYÉN Zs. 2016b: Hegynevek és településnevek a Felső-Tisza vidékén. – Névtni Értesítő 38. pp. 157–170.
- SHEVERA, M. – PROTOPOVA, V. – TOMENCHUK, M. – ANDRIK, E. – KISH, R. 2017: The first in Ukraine official regional list of invasive plant species of Transcarpathia [Перший в Україні офіційний регіональний список інвазійних видів рослин Закарпаття]. – Вісник НАН України, 10. pp. 53–61. <https://doi.org/10.15407/visn2017.10.053>
- STANDOVÁR T. (szerk.) 2012: Erdők a világban, Európában és Magyarországon. – Országos Erdészeti Egyesület, Erdészeti Lapok, 147. (1.) különszám. 36 p.
- SZANYI SZ. – KATONA, K. – BERNÁT, N. – TAMÁSI, K. – MOLNÁR, A. 2015a: A Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum (Kárpátalja, Nyugat Ukrajna) gyepeinek flórájáról. – Tájökológiai Lapok 13. pp. 1–8.
- SZANYI, SZ. – NAGY, A. – VARGA, Z. 2015b: Butterfly assemblages in fragmented meadow habitats of the Pre-Carpathian lowland (Bereg Plain, SW Ukraine). – Applied Ecology and Environmental Research 13. pp. 615–626. https://doi.org/10.15666/aeer/1303_615626
- SZANYI SZ. – SZŐCS, L. – CSÓKA GY. – VARGA Z. 2015c: A Beregi-sík Noctuoidea (Lepidoptera: Macroheterocera) faunájának állatföldrajzi és ökológiai jellemzése. – Állattani Közlemények 100. pp. 89–100. <https://doi.org/10.20331/AllKoz.2015.100.1-2.89>
- SZANYI, SZ. – NAGY, A. – VARGA, Z. 2016: Comparison of Macroheterocera assemblages of four forests in the Bereg Plain (Hungary, Ukraine). *Biologia, Section Zoology* 71. pp. 1281–1291. <https://doi.org/10.1515/biolog-2016-0154>
- Ungvári Állami Erdőgazdaság 2019: Ungvári Állami Erdőgazdaság erdőállománya, erdészetek. <https://uzh-lishosp.com.ua/napryam/lisokulturne-vyrobnytstvo/>
- UNGVÁRY R. 2016: Névterek és földrajzinév-tárak. Észrevételek a Magyarország Földrajzinév-tára és a nemzeti földrajzi névtér jövőbeli fejlesztéséről. *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* 2016/4. pp. 135–157.